

חמישה קשיים בכתיבת האמת, מאמר

מי שרוצה כיום להיאבק בשקר ובכורות ולכתוב את האמת, חייב לגבור על חמישה קשיים לפחות. עליו למצוא את האומץ לכתוב את האמת, למרות שהיא מדוכאת בכל, ואת החוכמה לזהות אותה, למרות שהיא מוסווית בכל; את האמנות להשתמש בה כנשק; את כושר השיפוט לבחור באלה, אשר בידיהם תהיה לה השפעה; את העורמה להפיץ אותה בקרבם. אלה הם קשיים גדולים שבביל הכותבים תחת הפאשיזם, אלה הנרדפים או הנמלטים, לאמיתו של דבר, גם עבור אלה הכותבים בארצות החופש הבורגניות.

1. האומץ לכתוב את האמת

דומה כי מובן מאליו, שעל הכותב לכתוב את האמת מבחינה זו, שאל לו לדכא, או להשתיק אותה, ושאל לו לכתוב דבר שאינו אמת. אל לו להשתחוות בפני בעלי השררה, אל לו לרמות את החלשים. מובן שקשה מאוד לא להשתחוות בפני בעלי השררה ושכדאי מאוד לרמות את החלשים. לא לרצות את בעל הקניין, פירושו לוותר על הקניין. לוותר על התשלום על עבודה שבוצעה, פירושו, בתנאים מסוימים, לוותר על עבודה ולסרב למוניטין אצל בעלי השררה, פירושו לעתים קרובות לוותר על מוניטין בכלל. לשם כך דרוש אומץ. תקופות הדיכוי הקיצוני ביותר הן לרוב תקופות שבהן מרבים לדבר גבוהה-גבוהה.

נחוץ אומץ, בתקופות כאלה, כדי לדבר על דברים שפלים ופעוטים כמו אוכל ומגורים לפועלים, לדבר על כך, בעיצומן של צרחות איומות, שתחושת ההקרבה היא העיקר. כאשר מרעיפים כבוד על האיכרים, הרי זה אמיץ לדבר על מכונות ועל מצרכי מזון זולים שהיו מקלים על עבודתם המכובדת. כשמכל רשתות השידור עולות הצרחות שאדם חסר דעת והשכלה עדיף על פני בר־דעת, הרי זה אמיץ לשאול: עדיף למי? כשמדובר בגזעים מושלמים ובלתי מושלמים, הרי זה אמיץ לשאול אם הרעב, הכורות והמלחמה אינם גורמים מומים חמורים. כמו כן נחוץ אומץ כדי לומר לעצמך את האמת עליך, על עצמך, המנוצח. רבים מן הנרדפים מאבדים את היכולת להכיר בשגיאותיהם. הרדיפה נראית בעיניהם

כעוול הגדול ביותר. הרודפים, מהיותם רודפים, הם הרעים, ואילו הם, הנרדפים, נרדפים בגין טובם. אך טוב זה הוכה, הובס וסוכל, ועל כן היה טוב חלש, רע, שאינו בר-קיימא, טוב שאין לסמוך עליו; כי אין זה לעניין לייחס לטוב את חולשתו, כמו שמייחסים לגשם את רטיבותו.

לומר שהטובים לא נוצחו משום שהיו טובים, אלא משום שהיו חלשים, לשם כך דרוש אומץ.

מובן שהאמת חייבת להיכתב תוך מאבק עם האי-אמת ואסור לה להיות משהו כללי, נשגב או רב משמעי. הן לכללי, לנשגב ולרב-משמעי שייכת האי-אמת. כשנאמר על משהו שאמר את האמת, הרי שלפחות אחדים, או רבים, או אחד, אמרו משהו אחר, שקר או דבר כללי, אבל הוא אמר את האמת, משהו מעשי, עובדתי, שאין להכחישו, שהוא העניין עצמו.

נחוץ מעט אומץ, כדי לטעון כנגד גסות העולם ונצחון האכזריות בכלל ולאיים בנצחון הרוח, באותו חלק-עולם בו הדבר מותר עדיין. שם מופיעים רבים כאילו מכוונים אליהם תותחים, בעוד שלמעשה מופנות כלפיהם רק משקפות תיאטרון. הם צורחים את דרישותיהם אל עולם של ידידי האנשים התמימים. הם תובעים צדק כללי, שעבורו מעולם לא עשו דבר, וחירות כללית, לקבל חלק מן השלל שבו זכו כבר מזמן. מבחינתם האמת היא רק מה שמצלצל יפה. אם האמת היא משהו כמותי, יבש, עובדתי, משהו שדורש מאמץ ולימוד כדי לגלותו, כי אז אין זו אמת בשבילם, לא משהו שמשכר את חושיהם. יש להם רק ההתנהגות החיצונית של אומרי האמת. זה מה שעלוב בהם: הם לא יודעים את האמת.

2. החוכמה לזהות את האמת

כיוון שקשה לכתוב את האמת, משום שהיא מדוכאת בכל, נדמה לרוב האנשים כי זוהי שאלה של גישה באם האמת נכתבת, אם לאו. הם חושבים כי לשם כך נחוץ רק אומץ. הם שוכחים את הקושי השני, זה של גילוי האמת. בשום אופן אין לומר כגון שקל לגלות את האמת.

בראש וראשונה לא קל לגלות איזו אמת כדאי לומר. כך שוקעות למשל כעת, לעיני כל העולם, מדינות הציוויליזציה הגדולות בזו אחר זו אל תוך הברבריות הקיצונית ביותר. בנוסף לכך ידוע לכל שהמאבק הפנימי, המתנהל באמצעים האיומים ביותר, עלול בכל יום להפוך למאבק חיצוני, אולי להותיר אחריו יבשת זו כתל הריסות. זוהי ללא ספק אמת, אך יש כמובן אמיתות נוספות. כך למשל אין זה שקר, שלכיסאות יש מושבים ושהגשם יורד מלמעלה למטה. משוררים

רבים כותבים אמיתות מסוג זה. הם דומים לציירים, המכסים את קירותיהן של ספינות טובעות בטבע דומם.

הקושי הראשון שמנינו לא קיים בשבילם, ואף על פי כן מצפונם נקי. איתנים כנגד בעלי השררה, אך גם בלתי מעורערים בידי שוועת הנאנסים, הם מושכים במכחוליהם. האבסורד שבהתנהלותם מעורר בהם עצמם פסימיות "עמוקה", שאותה הם מוכרים במחיר נאה, המצדיק למעשה את הרושם של אותם אמנים ושל אותן מכירות. עם זאת, לא קל לזהות כלל, שאמיתותיהם, מסוג הכיסאות, או הגשם, בדרך כלל נשמעות אחרת לגמרי, כמו אמיתות אודות דברים חשובים. הרי הצורה האמנותית מתקיימת בדיוק ממתן חשיבות לדבר כלשהו.

רק במבט חד מזהים כי הם אינם אומרים אלא: כיסא הוא כיסא ואף אחד אינו יכול 'לעשות' משהו בנידון זה שהגשם יורד כלפי למטה.

אנשים אלה אינם מגלים את האמת שכדאי לכתוב אודותיה. אחרים, לעומת זאת, עוסקים ברצינות במשימות הדחופות ביותר, אינם חוששים מבעלי השררה ומן העוני, ובכל זאת אינם מסוגלים לגלות את האמת. להם חסר ידע. הם מלאי דעות קדומות, המניחים השערות מפורסמות שנוסחו היטב בעבר. העולם מסובך מדי בשבילם, הם אינם מכירים את העובדות ואינם רואים את ההקשרים. מלבד הכרה נחוץ ידע שהוא ברהשגה ושיטות הניתנות ללימוד. לכל הכותבים בעידן זה של מבוכות ותמורות גדולות נחוצה ידיעת הדיאלקטיקה המטריאליסטית, הכלכלה וההיסטוריה. היא בתהשגה באמצעות ספרים והדרכה מעשית, כאשר נמצאת לכך החריצות הנדרשת.

אפשר לגלות באופן פשוט הרבה אמיתות, חלקי אמיתות או עובדות, שמובילות לגילוי האמת. כשרוצים לחפש, טוב להיעזר בשיטה, אבל אפשר למצוא גם בלי שיטה, אפילו בלי לחפש. אלא שבאופן מקרי זה, קשה להגיע להצגת האמת כך שאנשים יידעו כיצד לנהוג. אנשים שרושמים רק עובדות פעוטות, אינם מסוגלים להפוך את הדברים בעולמנו לשימושיים יותר. אבל תכליתה של האמת היא רק זו, לא אחרת. אנשים אלה לא נועדו לאתגר של כתיבת האמת.

כאשר מישהו מוכן לכתוב את האמת ומסוגל לזהות אותה, נותרים עוד שלושה קשיים.

3. האמנות לעשות את האמת שימושית ככלי נשק

על האמת להיאמר בגלל מסקנותיה, המחייבות התנהלות מסוימת. כדוגמה לאמת שאי אפשר להסיק ממנה מסקנות או שאפשר להסיק ממנה מסקנות שגויות, תשמש אותנו התפישה הרווחת שבכמה ארצות שוררים תנאים נוראים, הנובעים מן הברבריות. לפי תפישה זו הפאשיזם הוא גל של ברבריות, שפרץ לכמה ארצות באלימות של כוח טבע.

על פי תפישה זו הפאשיזם הוא כוח שלישי חדש לצד (ומעל) לקפיטליזם ולסוציאליזם; לא רק התנועה הסוציאליסטית אלא גם הקפיטליזם יכול היה להמשיך ולהתקיים אחריו וכיו"ב. זוהי כמובן הצהרה פאשיסטית, כניעה לפאשיזם. הפאשיזם הוא שלב היסטורי, שאליו הצטרף הקפיטליזם, כדבר חדש וישן כאחד. הקפיטליזם מתקיים בארצות הפאשיסטיות רק כ פאשיזם ובפאשיזם ניתן להילחם רק כקפיטליזם, כקפיטליזם החשוף, החצוף, הדכאני והנכלולי ביותר.

כיצד ירצה מישהו לומר את האמת על הפאשיזם, שהוא מתנגד לו, אם אינו רוצה לומר דבר כנגד הקפיטליזם, שיוצר אותו? כיצד תתבטא אז האמת שלו באופן מעשי?

אלה המתנגדים לפאשיזם מבלי לצאת כנגד הקפיטליזם, המייכבים על הברבריות, שמקורה בברבריות, דומים לאנשים המבקשים לאכול את חלקם בעגל, ובלבד שהעגל לא יישחט. הם רוצים לאכול את העגל, אבל לא לראות את הדם. הם באים על סיפוקם כשהקצב נוטל את ידיו לפני שהוא מטפל בכשר. הם אינם מתנגדים ליחסי הקניין, היוצרים את הברבריות, אלא רק לברבריות. הם נושאים את קולם כנגד הברבריות והם עושים כך במדינות בהן שוררים אותם יחסי קניין, אבל הקצבים עדיין נוטלים בהן את ידיהם לפני שהם מטפלים בכשר.

גינויים שונים של אמצעים ברבריים עשויים להשפיע לזמן קצר, כל זמן שהמאזינים סבורים כי בארצותיהם לא ייתכנו אמצעים כאלה. ארצות מסוימות מסוגלות לשמור על יחסי הרכוש שלהן באמצעים פחות אלימים מארצות אחרות. להן עדיין מספקת הדמוקרטיה את השירותים שבשבילם נאלצות אחרות להפעיל כוח, הווה אומר את הערובה לבעלות על אמצעי הייצור. המונופול על בתי החרושת, על המכרות, האחוזות, יוצר בכל מקום תנאים ברבריים; אף כי הם ניכרים פחות. הברבריות ניכרת לעין ברגע שניתן להמשיך להגן על המונופול רק באלימות גלויה.

מדינות אחדות שעדיין לא נאלצות, בגלל המונופול הברברי, לוותר גם על הערביות הפורמליות של מדינת החוק, כגון מותרות של אמנות, פילוסופיה וספרות, מקשיבות בחיבה רבה לאורחים, המאשימים את מולדתם בגין ויתור על מותרות אלה, כיוון שזה מקנה להן יתרונות במלחמות הצפויות. ובכן, האם יש לומר, למשל, שאלה הדורשים בקולי קולות מלחמה נגד גרמניה "כיוון שזוהי מולדתו האמיתית של הרשע בימינו, סניף של הגיהנום, מקום מושבו של האנטי-כריסט", הם אלה שהכירו בָּאָמֶת? מוטב לומר כי אלה הם אנשים שוטים, חסרי ישע ומזיקים. שכן המסקנה מפטפט סרק זה היא, שיש לחסל את המדינה. את המדינה כולה על כל תושביה, כי הגז הרעיל אינו בורר לו את האשמים, כשהוא ממית.

האדם קל הדעת, שאינו יודע את האמת, מתבטא באופן כללי, מתנשא ובלתי מדויק. הוא מלהג על "אותם" גרמנים, הוא מיבב על "אותו" רשע והשומע, במקרה הטוב, לא יודע מה לעשות. האם עליו להחליט לא להיות גרמני? האם הגיהנום ייעלם אם הוא יהיה טוב? גם הדיבור על ברבריות, שמקורו בברבריות, הוא ממין זה. אחריו באה הברבריות של הברבריות וסופה בציויליזציה שמקורה בחינוך. כל זה מבוטא באופן כללי לגמרי, לא כמסקנה מתבקשת לתכלית מעשית ובעצם אין הדבר נאמר לאף אחד.

תיאורים כאלה מראים רק חוליות ספורות בשרשרת הסיבות ומציבים כמה מן הכוחות המניעים ככוחות בלתי-נשלטים. בתיאורים כאלה טמון הרבה חושך המסתיר את הכוחות שמכוננים את הקטסטרופות. מעט אור, ונגלים לעין בני אדם כגורמי הקטסטרופות. כי אנו חיים בעידן, שבו גורל האדם הוא האדם עצמו.

הפאשיזם איננו אסון טבע, שניתן פשוט לתפוש אותו מתוך "טבע" האדם. אבל אפילו בתיאור אסונות טבע יש סגנונות ביטוי הראויים לאדם, כיוון שהם מעוררים את מלוא כוחות המאבק שלו.

בעקבות רעש אדמה שהחריב את יוקוהמה, אפשר היה לראות במספר רב של כתבי-עת אמריקאיים צילומים של ההריסות. בתחתית נכתב: "Steel" stood (פלדה שרדה) ואכן, מי שבמבט ראשון ראה רק חורבות, הבחין כעת, בזכות הכיתוב, כי מספר רבי-קומות נותרו על תילם. בין התיאורים שבאמצעותם ניתן לתאר רעש אדמה, התיאורים של מהנדסי הבניין, המתייחסים לתזוזת הקרקע, לעוצמת ההתנגשויות, לחום המתפתח וכיו"ב, אלה הסוקרים את תנאי ההישרדות ברעש לצרכים קונסטרוקטיביים, הם בעלי חשיבות שאין כדוגמתה. מי שמבקש לתאר את הפאשיזם ואת המלחמה, את הקטסטרופות הגדולות, שאינן אסונות

טבע, חייב להציג אמת יישומית. עליו להראות כי אלה הן קסטטרופות שרוקחים בעלי האמצעים להמוני בני אדם הפועלים ללא אמצעי ייצור משלהם. כאשר רוצים להצליח בכתיבת האמת על תנאים נוראים, חייבים לכתוב אותה כך, שניתן לזהות את גורמיהם הניתנים למניעה. כאשר מזהים את הגורמים הניתנים למניעה, אפשר להיאבק בתנאים הנוראים.

4. כושר השיפוט לבחור באלה, אשר בידיהם תהיה האמת בת השפעה

במשך מאות שנות מסחר שגרתי בכתובים, בשוק הדעות והתיאורים, היה הכותב משוחרר מדאגתו לכתוב, נתון לרושם שהמתווך כלקוח, או כמזמין, ימסור את הכתוב הלאה לכולם. הוא חשב: אני מדבר, ואלה שרוצים לשמוע, שומעים אותי. לאמיתו של דבר, הוא דיבר, ואלה שיכלו לשלם, שמעו אותו. דיבורו לא נשמע באוזני כולם, ואלה ששמעו אותו, לא רצו לשמוע הכל. על כך דובר הרבה, גם אם עדיין פחות מדי; אני מבקש רק להדגיש כאן, ש"לכתוב למישהו" הפך ל"לכתוב". אבל את האמת אי אפשר לכתוב סתם; חייבים בהחלט לכתוב אותה למישהו, שיכול לעשות איתה משהו. זיהוי האמת הוא תהליך משותף לכותבים ולקוראים. כדי להגיד משהו טוב, צריך לדעת לשמוע היטב ולשמוע טוב. האמת צריכה להיאמר באופן שקול ולהישמע באופן שקול. ולנו, הכותבים, חשוב למי אנו אומרים אותה ומי אומר אותה לנו.

עלינו לומר את האמת על התנאים הנוראים לאלה, שבשבילם התנאים הם הנוראים מכל, ועלינו להיודע עליהם מפיהם. אין לפנות רק לאנשים בעלי השקפה מסוימת, אלא לאותם אנשים שהשקפתם מושתתת על מצבם. ושומעכם ישתנו לעד! אפילו עם התליינים אפשר לדבר, כאשר השכר עבור התלייה כבר לא משולם או כשהסכנה גדולה מדי. האיכרים הבוואריים התנגדו לכל מהפכה, אבל כשהמלחמה נמשכה זמן רב מדי ולבנים ששבו הביתה כבר לא היה מקום בחצרות, אפשר היה לזכות בתמיכתם במהפכה.

לכותבים חשוב לקלוע לנימת האמת. לרוב שומעים כאן נימה רכה מאוד, מתייפחת, כזו של אנשים אשר לא מסוגלים להרע לזכוב. מי ששומע נימה זו ומצוי במצוקה, מצוקתו גדלה עוד יותר. כך מדברים אנשים שאולי אינם אויבים, אך לבטח גם אינם שותפים למאבק. האמת היא משהו מלחמתי, היא לא נאבקת רק כנגד האי-אמת, אלא כנגד אנשים מסוימים המפיצים אותה.

5. העורמה להפיץ את האמת ברבים

רבים הגאים בכך שיש להם האומץ לאמת, הגאים שגילו אותה, העייפים, אולי, מן העבודה שבמחירה הפכו אותה לשימושית, ממתונים בקוצר רוח למעורבותם של אלה שעל טובתם הם מבקשים להגן, אינם מוצאים לנחוץ ליישם עורמה מיוחדת בהפצתה. כך הם מחמיצים לעתים קרובות את מלוא ההשפעה שיש לעמלם. בכל הזמנים נדרשה עורמה להפצת האמת, כשזו דוכאה והוסוותה. קונפוציוס זיף לוח ישן של אירועים היסטוריים פטריטיים. הוא שינה רק מלים מסוימות. כשנאמר: "השליט מקון הורה להרוג את הפילוסוף ואן, כי אמר כך וכך" החליף קונפוציוס את המילה להרוג במלה "לרצוח". כשנאמר, העריץ זה וזה נהרג בהתנקשות, הוא שינה ל"הוצא להורג". כך הביא קונפוציוס שיפוט חדש למהלך ההיסטוריה.

מי שאומר כיום אוכלוסייה במקום עם ובעלות על הקרקע במקום אדמה, מלכתחילה כבר איננו תומך בשקרים רבים. הוא נוטל מן המילים את המסתורין הרקוב שלהן. המילה עם מבטאת אחדות מסוימת ומדגישה אינטרסים משותפים ולכן יש להשתמש בה רק כשמדובר בכמה עמים, כי רק אז ניתן לשער איזו אחדות של אינטרסים. לאוכלוסייה של חבל ארץ יש אינטרסים רבים ואף סותרים זה את זה, וזוהי אמת מדוכאת. כך, גם מי שאומר אדמה וממחיש את הדונמים לאפים ולעיניים, בכך שהוא מדבר על ריח האדמה ועל צבעה, תומך בשקרי השליטים; כי לא מדובר בתנובת האדמה, או באהבת האנשים כלפיה, וגם לא בחריצותם, אלא בעיקר במחיר התבואה ובמחיר העבודה.

אלה המוציאים את רווחיהם מן האדמה, אינם אלה שמוציאים ממנה תבואה, וריח העפר של האדמה אינו מופך בבורסה. הם מדיפים ריח אחר. לעומת זאת המלה הנכונה היא בעלות על הקרקע; איתה אפשר לרמות פחות. במקומות שבהם שורר דיכוי יש לבחור במלה משמעת במקום במלה צייתנות, כי משמעת אפשרית גם ללא שליט ולכן יש בה משהו יותר אצילי מציותנות. הביטוי כבוד האדם עדיף על המלה כבוד. כך הפרט לא נעלם מהר כל כך משדה הראייה. הרי ידוע לנו איזה אספסוף נדחק, כדי שיורשה לו להגן על כבוד העם! ובאיזו פזרנות חולקים השבעים כבוד לאלה המשביעים אותם בעודם נמקים ברעב. את העורמה של קונפוציוס ניתן לנצל גם היום. קונפוציוס המיר שיפוטם בלתי מוצדקים של בני עמו בשיפוטם צודקים. האנגלי, תומס מור, תיאר באחת האוטופיות מדינה, שבה שררו תנאים צודקים – זו היתה מדינה שונה לחלוטין מזו שהוא חי בה, אבל היא דמתה לה מאוד, למעט התנאים!

לנין, מאוים בידי משטרת הצאר, רצה לתאר באמצעות הבורגנות הרוסית את הניצול והדיכוי של האי סחלין. הוא הציב את יפאן במקום רוסיה ואת קוריאה במקום סחלין. שיטות הבורגנות היפאנית הזכירו לכל הקוראים את אלה של הרוסים בסחלין, אבל כתב היד לא נאסר לפרסום, כיוון שיפאן ורוסיה היו אויבות. הרבה ממה שאסור להגיד בגרמניה על גרמניה, מותר להגיד על אוסטריה. יש הרבה תחבולות, שבאמצעותן ניתן להערים על המדינה החשדנית. וולטייר נאבק כנגד אמונת הכנסייה בניסים, בכך שכתב שיר אבירי על הבתולה מאורליאן. הוא תיאר את הניסים שללא ספק היו אמורים להתרחש, כדי שז'אן דארק תוכל להישאר בתולה בצבא, בחצר אצולה ובקרב הנזירים. באמצעות האלגנטיות של סגנונו ובכך שתיאר הרפתקאות ארוטיות, שנבעו מחיי המותרות של השליטים, פיתה אותם להציג לעיני כל דת, שסיפקה להם את האמצעים לקיים אורח חיים קליל זה. כן, בכך איפשר ליצירותיו להגיע באינספור דרכים לאלה שבשבילם נועדו. בעלי הכוח שבין קוראיו קידמו או התירו את התפוצה. כך חשפו את המשטרה שהגנה על תענוגותיהם. ולוקרציוס הגדול מדגיש במפורש, שהוא מצפה מיפי חרוזיו לסייע בהפצת האתאיזם האפיקורסי. אמנם, הצהרה על רמה אמנותית גבוהה יכולה לשמש כהגנה. עם זאת, לעתים קרובות היא גם מעוררת חשד. אזי עלול הדבר להעיד על זלזול מכוון. כך קורה, למשל, כאשר מגניבים אל תוך הז'אנר הבזוי של הרומן הבלשי, לא בהבלטה, תיאורים של תנאים מבחילים. תיאורים כאלה היו מצדיקים כמובן את הרומן הבלשי. שייקספיר הגדול הנמיך את הרמה משיקולים פחותים בהרבה, כשעיצב באופן קלוש במכוון את נאום של קוריוולנוס, בו היא יוצאת כנגד הבן הנאבק במולדתו, הוא רצה שקוריוולנוס לא ישנה את תוכניתו מסיבות אמיתיות, או מתוך ריגוש עמוק, אלא מתוך לאות מסוימת, בה התמסר להרגל ישן.

אצל שייקספיר אנחנו מוצאים גם מופת לאמת, המופצת בעורמה, בנאומו של אנטוניוס ליד גופתו של קיסר. הוא מדגיש ללא הרף שברוטוס, רוצחו של קיסר, הוא איש כבוד, אך הוא מתאר גם את המעשה שעשה, ותיאור המעשה מרשים יותר מתיאור האיש שחולל אותו; כך מניח לעצמו הנואם להיות מובס בידי עובדות; הוא מעניק להן כושר טיעון רב יותר. ג'וזפת סוויפט הציע בעלון מסוים להחמיץ את ילדי העניים ולמכור אותם כבשר, כדי שהמדינה תשגשג. הוא ערך חישובים מדויקים המוכיחים שאפשר לחסוך הרבה, כשלא נרתעים משום דבר.

סוויפט העמיד פני מטומטם. הוא הגן על צורת חשיבה מסוימת, השנואה עליו, בלהט רב וביסודיות רבה, בסוגיה שמלוא נבזותה היתה גלוייה לעיני כל.

כל אחד יכול היה להיות יותר חכם מסוויפט או לפחות אנושי יותר, במיוחד זה אשר עד כה לא בחן טענות מסוימות על פי התוצאות, הנובעות מהן. התעמולה למען החשיבה, בכל תחום שהוא, נחוצה לעניינם של המדוכאים. תעמולה כזאת דרושה מאוד. בקרב משטרים המשרתים את הניצול, החשיבה נחשבת לנחותה.

לנחות נחשב כל מה שמשרת את הנחותים. הדאגה המתמדת לשובע נחשבת נחותה. הגויעה ברעב, המבטאת את הזלזול בכבודם של אלה המגינים על הארץ; הטלת הספק במנהיג, כשהוא מוביל לאסון; ההתנגדות לעבודה, שאינה מכלכלת את העוסק בה; ההתקוממות כנגד ההכרח להתנהלות חסרת פשר; האדישות כלפי המשפחה, שהעניין בה כבר לא מביא כל תועלת. הרעבים ללחם ננזפים כאילו היו גרגרים, אלה שאין להם על מה להגן, כפחדנים, אלה החושדים במי שמדכא אותם, ככאלה המטילים ספק בכוחם הם, אלם הדורשים שכר על עבודתם, ככטלנים, וכיו"ב. במשטרים כאלה מוקעת לעין כל המחשבה כנחותה ובוזייה. היא כבר לא נלמדת בשום מקום והיכן שהיא צצה, היא נרדפת.

ובכל זאת ישנם תמיד תחומים שבהם ניתן להצביע על הצלחת החשיבה מבלי שתיענש; אלה הם התחומים שבהם זקוקות הדיקטטורות לחשיבה. כך למשל ניתן לגלות את הצלחות החשיבה בתחום תורת המלחמה והטכנולוגיה. גם לחיסכון במלאי הצמר דרושים ארגון וכושר המצאה, והיכולת למצוא חומרים חלופיים מצריכה חשיבה. הידרדרות אמצעי התזונה, הכשרת הנוער למלחמה, כל אלה דורשים חשיבה: אפשר לתאר זאת. מתהילת המלחמה – מטרתה הנמהרת של חשיבה זו – אפשר להימנע בעורמה; כך יכולה החשיבה הנובעת מן השאלה, כיצד מנהלים מלחמה בדרך הטובה ביותר, להביא לשאלה אם יש למלחמה טעם, ולשרת את השאלה, מהי הדרך הטובה ביותר למנוע מלחמה חסרת טעם.

את השאלה הזאת קשה, כמובן, להציג בפומבי. האמנם אי אפשר להוון, כלומר לנצל את החשיבה שדיברנו בשבחה? אפשר.

כדי שבתקופה כמו זו שלנו, המאפשרת דיכוי של חלק (רוב) האוכלוסייה על ידי חלק אחר (מיעוט), נדרשת עמדה בסיסית של האוכלוסייה שחייבת להשתרע על פני כל התחומים. תגלית בתחום הזואולוגיה, כמו זו של דרווין האנגלי, יכולה הייתה להוות פתאום סכנה לניצול, ואף על פי כן התייחסה אליה במשך זמן מה רק הכנסייה, בעוד המשטרה עדיין לא שמה לב. מחקרי הפיסיקאים הביאו בשנים האחרונות למסקנות בתחום הלוגיקה, שהיו עשויות להעמיד בסכנה שורה של דוגמות התומכות בדיכוי.

הפילוסוף הפרוסי הלאומי הגל, שעסק במחקרים סבוכים בתחום הלוגיקה, הנחיל למרקס וללנין, הקלסיקונים של מהפכת הפרולטריון, שיטות שלא יסולאו בפז. התפתחות המדעים מתקדמת בקשר הדדי אך לא באופן אחיד והמדינה אינה מסוגלת להחזיק בכל, תחת עינה הפקוחה. החלוצים שבין לוחמי האמת יכולים לבחור לעצמם שדות קרב, שבאופן יחסי אינם נתונים לפיקוח. הכל תלוי בכך שילמדו חשיבה נכונה, חשיבה שתבחן את כל הדברים והתהליכים על פי ההיבטים הארעיים ובני השינוי שלהם. השליטים סולדים במידה רבה משינויים עזים. הם היו רוצים שהכל יישאר כפי שהוא, מוטב לאלף שנים.

מוטב שהירח יעמוד דום והשמש תחדל ממרוצתה! אזי איש לא ירעב עוד ולא יהיה לו חשק לארוחת ערב. אחרי שיירה, אסור שתהיה לאוייב רשות לירות עוד, על הירייה להישאר אחרונה. צורת התבוננות שמרוממת במיוחד את החולף, היא אמצעי טוב, להפיח אומץ בנדכאים... הנה, בכל דבר ובכל מצב עשויה להופיע ולצמוח התנגדות, זהו משהו שצריך להעמיד לנגד עיני המנצחים. צורת התבוננות כזאת (כמו דיאלטיקה, לימוד הזרימה של הדברים) ניתנת לתרגול תוך בחינת הנושאים, החומקים מעיני השליטים מזה זמן מה. אפשר ליישם אותה בכיולוגיה או בכימיה. אבל אפשר גם להחיל אותה על תיאור ההתבוננות. התלות של כל דבר בדברים רבים אחרים; השתנות מתמדת, זהו אחד הרעיונות המסוכנים לדיקטטורות, והוא יכול לצוץ ברכים שונות, מבלי לתת למשטרה אחיזה.

התיאור המקיף של כל הבעיות וההליכים, הפוגעים באדם הפותח חנות טבק, עשוי להיות מכה קשה לדיקטטורה. כל מי שחושב על כך לרגע, יגלה מדוע. הממשלות המביאות עליבות להמונים, צריכות למנוע חשיבה על הממשלה מתוך עליבות. הן מרבות לדבר על הגורל. הוא, ולא הן, אחראי למחסור. מי שמתחקה אחר סיבת המחסור ייעצר, בטרם יתנקש בממשלה. אבל ניתן, בדרך כלל, להתנגד לפטפטת על הגורל; אפשר להראות שגורלו של האדם מותווה עבורו על ידי בני אדם.

הדבר יכול לשוב ולהתרחש בדרכים שונות. ניתן למשל לספר את סיפורה של חצר איכרים, כלומר סיפורה של חצר איכרים איסלנדית. כל הכפר מדבר על כך שקללה רובצת על החצר הזאת. איכרה אחת השליכה את עצמה לבאר, איכר אחד תלה את עצמו. יום אחד מתקיימת חתונה. בן האיכר מתחתן עם נערה שמביאה לנישואין דונמים אחדים. הקללה נסוגה מן החצר. בני הכפר אינם תמימי דעים ביחס למפנה המאושר. אחדים מייחסים אותו לטבעו הקורן של החתן הצעיר, אחרים לדונמים שהביאה האיכרה הצעירה ואשר איפשרו לחצר

לחיות. אבל אפילו בשיר, שמתאר נוף, אפשר להשיג משהו, כאשר מכלילים בטבע את הדברים שהאדם יצר.
נחוצה עורמה, כדי להפיץ את האמת.

סיכום

האמת הגדולה של תקופתנו (שעדיין לא די בהכרתה, אלא שבלי הכרתה אין למצוא משמעות באף אמת אחרת) היא, שיבשת זו שוקעת אל תוך ברבריות, כי יחסי הבעלות על אמצעי הייצור מוחזקים באליםמות. מה הטעם לכתוב על כך משהו אמיץ, שנובע ממנו, כי המצב אשר לתוכו אנו שוקעים, הוא ברברי (זה נכון), אם לא ברור מדוע אנו מגיעים למצב הזה? אנחנו חייבים לומר שמשמשים בעינויים, כי יחסי הבעלות חייבים להישמר. ודאי, באמרנו זאת, אנחנו מאבדים הרבה חברים, שמתנגדים לעינויים, כי הם מאמינים, שיחסי הקניין עשויים להישמר גם ללא עינויים (וזה לא נכון).

אנחנו חייבים לומר את האמת על התנאים הברבריים בארצנו, כדי שאפשר יהיה לעשות מה שנחוץ על מנת לסלקם, כלומר את מה שיגרום לשינוי ביחסי הקניין.

יתר על כן, אנחנו חייבים לומר זאת לאלה הסובלים במידה הרבה ביותר מיחסי הקניין, שיש להם העניין הרב ביותר בשינויים, לעובדים ולאלה, שלהם אנחנו יכולים להציע אותם כבעלי ברית, כי גם להם אין למעשה שליטה על אמצעי הייצור, גם אם הם שותפים לרווחים.
וחובה עלינו, חמישית, לנהוג בעורמה.

ואת כל חמישה הקשיים האלה עלינו לפתור בעת ובעונה אחת, כיוון שאיננו יכולים לחקור את תנאי הברבריות מבלי להגות באלה שסובלים מהם, מוטל עלינו, תוך דחייה מתמדת של כל שמץ פחד, ובעודנו מבקשים לבחון את ההקשרים האמיתיים של הדברים, ביחס לאלה המוכנים להשתמש בדיעתם, לחשוב גם כיצד להעביר אליהם את האמת כך, שתוכל לשמש כלי נשק בידיהם, ובערמוניות כזו, שהדבר לא יתגלה ולא יסוכל בידי האויב.
כל זה נדרש מן הסופר, כשהוא נדרש לכתוב את האמת.

1938

מגרמנית ליאורה בינג'הידקר